

VÄSTERBOTTENS LÄNS ALLMÄNNA KUNGÖRELSE

N:r 62—64

1975-10-13

A N:r 62 Naturreservat för Lidbergsgrottorna, Nordmalings kommun

Länsstyrelsen har med stöd av 7 § naturvårdslagen beslutat att Lidbergsgrottorna med omgivande mark i Nordmalings kommun skall vara naturreservat. Området finns närmare angivet på en till ärendet hörande karta.

Med stöd av 8 och 10 §§ naturvårdslagen skall följande bestämmelser gälla.

Föreskrifter angående förfogandet över området

Det är förbjudet att

- bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär, yt- eller dräneringsförhållanden, som att gräva, spränga, borra, schakta, utfylla eller utföra annan markbearbetning,
- anordna upplag annat än tillfälligt för skogsbrukets behov,
- anlägga väg eller parkeringsplats,
- dra fram mark- eller luftledning,
- uppföra fast anordning eller liknande,
- uppföra byggnad,
- kalavverka skog inom de delar av reservatet som utgörs av impediment.

Föreskrifter gällande för allmänheten

Det är förbjudet att

- göra upp eld annat än på särskilt anvisade platser,
- framföra motordrivet fordon,
- bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
- förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning.

1975-10-03

A N:r 63 Naturreservat för Storrisbergsgrottorna, Nordmalings kommun

Länsstyrelsen har 1975-09-16 med stöd av 7 § naturvårdslagen beslutat att Storrisbergsgrottorna med omgivande mark i Nordmalings kommun skall vara naturreservat. Området finns närmare angivet på en till ärendet hörande karta.

Med stöd av 8 och 10 §§ naturvårdslagen skall följande bestämmelser gälla.

Föreskrifter angående förfogandet över området

Det är förbjudet att

- bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär, yt- eller dräneringsförhållanden, som att gräva, spränga, borra, schakta, utfylla eller utföra annan markbearbetning,

RENOVAT 2010 3 MODERNISERAD — SVENSKA

- anordna upplag annat än tillfälligt för skogsbrukets behov,
- anlägga väg eller parkeringsplats,
- dra fram mark- eller luftledning,
- uppföra fast anordning eller liknande,
- uppföra byggnad,
- kalavverka skog inom de delar av reservatet som utgörs av impediment.

Föreskrifter gällande för allmänheten

Det är förbjudet att

- göra upp eld annat än på särskilt anvisade platser,
- framföra motordrivet fordon,
- bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
- förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning.

1975-10-03

[B] N:r 64 Styrelser för vägsamfälligheter

Sämsktjälavägens vägsamfällighet i Åsele kommun: Åke Jonsson, Åsele, Erik Hörnstrand, Söråsele och John Hedin, Vilhelmina, med Gunnar Ensäter och Tore Almroth, båda i Söråsele, samt Ivar Sörlin, Åsele, som suppleanter.

Meselefors-Åsele vägsamfällighet i Åsele kommun: Folke Johansson, Vilhelmina, Verner Jonsson, Torvsele, Gunnar Söderqvist, Åsele, John Hedin, Vilhelmina, och Nils Jonsson, Örnköldsvik, med Levi Grundström, Åsele, Seth Almroth, Torvsele, Eine Östman, Avasjö, Alvar Vinnbäck, Torvsele, och Naima Jonsson, Örnköldsvik, som suppleanter.

Umeå 1975-10-13

Länsstyrelsen

1975-09-16

11.121-1624-74

Rek + mb

2401-230

Enligt utsändningslista

Bildande av naturreservat för Storrisbergsgrottorna med om-
givande mark i Nordmalings kommun
(2 bilagor)

Beskrivning av reservatet

Reservatets benämning Storrisbergsgrottorna

Kommun Nordmaling

Socken Nordmaling

Fastigheter Hyngelsböle 4:1, Ledusjö 2:2, Mo 3:18,
3:43, 3:44, 3:65 och 3:85

Lägesbeskrivning Ekonomisk karta 20 J, 1 F, ca 3,5 km
nordväst om Olofsfors bruk. Framgår av
bifogad karta

Areal 20,8 ha

Därav landareal 20,8 ha

Förvaltare Markägarna i samråd med skogsvårdssty-
relsen

Ärendets handläggning Nordmalings kommun och statens natur-
vårdsverk har tillstyrkt naturreservat
bildning. Markägarna har delgetts för-
slaget.

Grund för beslutet

Området är av stort intresse ur naturvårdssynpunkt med hänsy
till de geovetenskapligt intressanta och väl utbildade grot-
torna varav särskilt "Tjuv-Antes grotta" bör nämnas.

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1974:1025) beslutar läns-
styrelsen att det område som utmärkts på bifogade karta skal
vara naturreservat.

1975-09-16

11.121-1624-74

Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8 och 10 §§ naturvårdslagen samt 8 § naturvårdskungörelsen att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla för området.

Föreskrifter angående förfogandet över området (8 § naturvårdslagen)

Det är förbjudet att

- bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär, yt- eller dräneringsförhållanden, som att gräva, spränga, borra, schakta, utfylla eller utföra annan markbearbetning.
- anordna upplag annat än tillfälligt för skogsbrukets behov
- anlägga väg eller parkeringsplats
- dra fram mark- eller luftledning
- uppföra fast anordning eller liknande
- uppföra byggnad
- kalavverka skog inom de delar av reservatet som utgörs av impediment

Föreskrifter gällande för allmänheten (10 § naturvårdslagen)

Det är förbjudet att

- göra upp eld annat än på särskilt anvisade platser
- framföra motordrivet fordon
- bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar
- förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning

Vård och förvaltning (8 § naturvårdskungörelsen)

Naturreservatet skall vårdas och förvaltas av markägarna i samråd med skogsvårdsstyrelsen. Skötsel skall ske i enlighet med en av länsstyrelsen fastställd skötselplan. Utmärkning skall ske i enlighet med naturvårdsverkets anvisningar genom skogsvårdsstyrelsens försorg.

Besvär till jordbruksdepartementet enligt bilaga, formulär 1.

1975-09-16

11.121-1624-74

Vid den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket landshövdingen Bengt Lyberg varit beslutande och byrådirektören Per Erik Persson varit föredragande, har även länsrådet Harry Forsell, länsarkitekten Åke Lundberg, överlantmätaren Göran Nilsson och förste länsassessorn Stig Rönnblad deltagit.

Bengt Lyberg

Per Erik Persson

Bilagor
karta
besvärshänvisning

Kopia till

statens naturvårdsverk
Nordmalings kommun
statens planverk
vägförvaltningen
distriktslantmätaren i Umeå distrikt
skogsvårdsstyrelsen
planenheten
lantmäterienheten
naturvårdsregistret
handlingarna
PEP

Fastighet

Ärare

Hyngelsböle 4:1

Masonite AB, 910 02 Rundviksverken

Mo 3:18

"

Mo 3:85

"

Ledusjö 2:2

John Otto Erling Pettersson
Ledusjö, 910 01 Nordmaling

Mo 3:43

Nils Oskar Forsberg, Mo, 910 03 Lögdeå

Mo 3:44

Karl Uno Forsberg, Mo, 910 03 Lögdeå

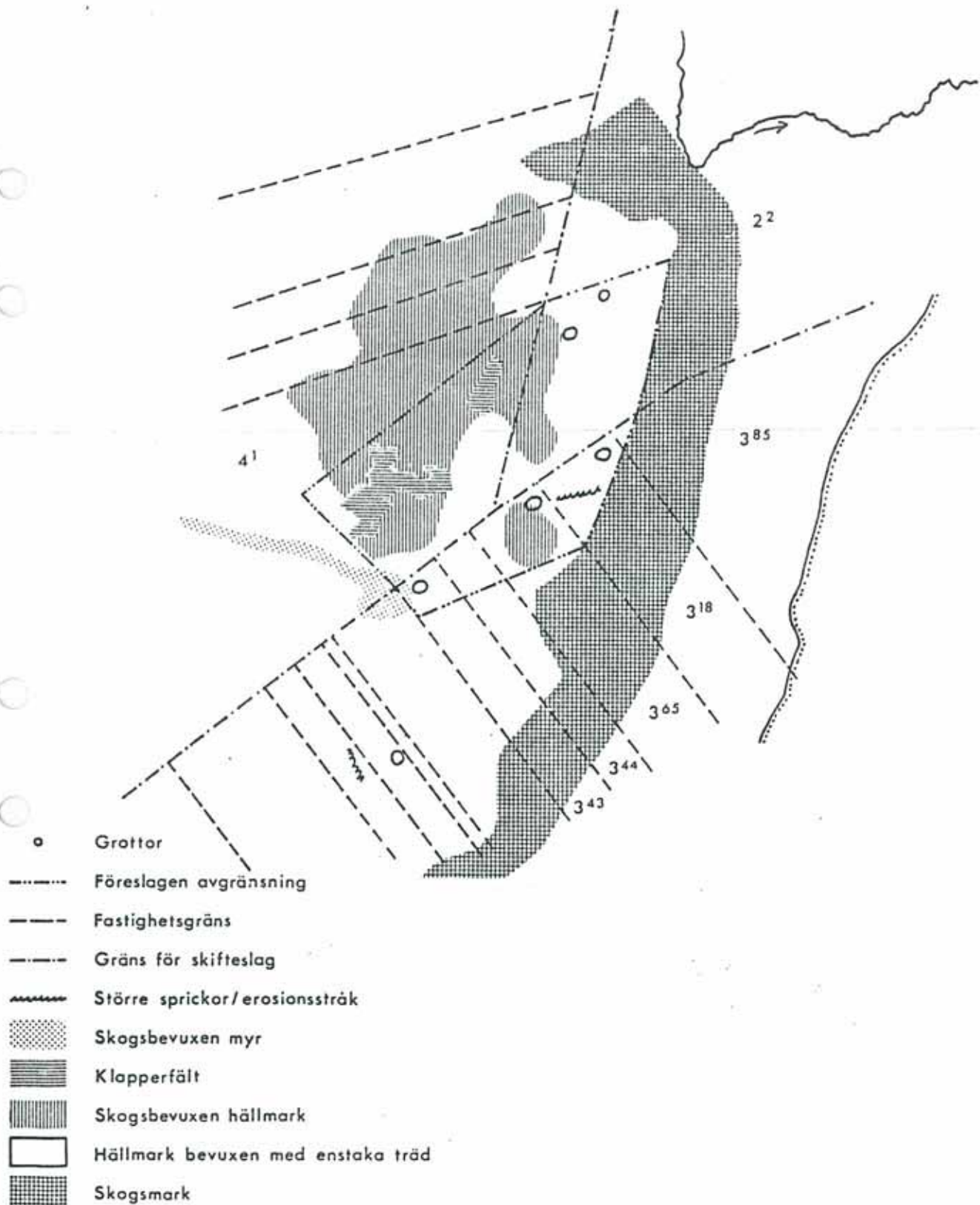
Mo 3:65

Agnes Alice Eriksson
Box 532
910 03 Lögdeå

Gustaf Adolf Rönnbergs sterbhus
c/o Agnes Alice Eriksson
Box 532
910 03 Lögdeå

Jenny Andréa Holmgrens sterbhus
c/o Sture Holmgren
Box 276
910 03 Lögdeå

STORRISBERGSGROTTORNA
HYNGELSBÖLE, LEDUSJÖ OCH MO
SKIFTESLAG
NORDMALINGS KOMMUN

SKALA 1:10 000

1974-11-28

Upprättad med ledning av flygbild

SKÖTSELPLAN FÖR LIDBERGSGROTTORNAS NATURRESERVAT I NORDMALING KOMMUN

Innehållsförteckning

- 1. Syfte med säkerställande och skötsel**
- 2. Beskrivning av reservatet**
 - 2.1 Administrativa data
 - 2.2 Allmän beskrivning av området
 - 2.3 Natura 2000
- 3. Skötsel av naturtyper**
 - 3.1 Geologiska formationer
 - 3.2 Impediment tallskog
 - 3.3 Produktiv skogsmark
- 4. Friluftsliv**
 - 4.1 Anläggningar och information för friluftslivet
- 5. Övriga anläggningar**
- 6. Nyttjanderätter**
- 7. Utmärkning av gränser**
- 8. Sammanställning av åtgärder**
- 9. Tillsyn och uppföljning**

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Det primära syftet med säkerställandet och skötseln av naturreservatet är att bevara de geologiska bildningarna. Grund för reservatsbeslutet dnr:11.121-1624-74 är att "Området är av stort intresse ur naturvårdssynpunkt på grund av de geovetenskapligt intressanta grottor och jättegrytor som exempel på glacial erosion".

2. Beskrivning av objektet

2.1 Administrativa data

Namn	Lidbergsgrottorna
Skydd	Naturreservat – 2402032
Kommun	Nordmaling
Läge	3 km väster om Aspeå, kartblad 20J naturgeografisk region 29 a, koordinat 1675500/7054000
Ägarkategori	Privat
Totalareal	20,7 ha
Produktiv skog (ej skyddad)	0,1 ha
Impediment	20,6 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen

2.2 Allmän beskrivning av reservatet

Naturreservatet Lidbergsgrottorna ligger 3 km väster om Aspeå i Nordmalings kommun. Det är beläget inom det kustavsnitt mellan Härnösand och Umeå som är rikt på grottor. Grottorna är av typen tunnelgrottor, vilka är ovanliga i Sverige och som har en koncentration inom just detta kustavsnitt. Området med geologiska formationer skyddas som naturreservat sedan 1974.

För ca 6 000 år sedan började de första delarna av berget att höja sig ur havet. Tiden som kustberg varade under 3 000 år och det är under denna tidsperiod som grottorna fått sin slutliga utformning. Grottorna är rundslipade sprickgrottor (s.k. tunnelgrottor) i urberget och är ett resultat av havets bearbetning av tidigare sprickor och svaghetszoner i den brant sluttande berggrunden. Basen på grottorna utgörs av en "halv jättegryta" som sedan avsmalnar och har formen av en lök. Tunnelgrottorna är vackert slipade. I litteraturen beskrivs denna typ av urbergsgrotta som "En från en tektoniskt betingad skreva utpreparerad grotta med en päronformad tvärprofil. Denna profil är ofta upprepad i öppet klyft utanför grottmynningen".

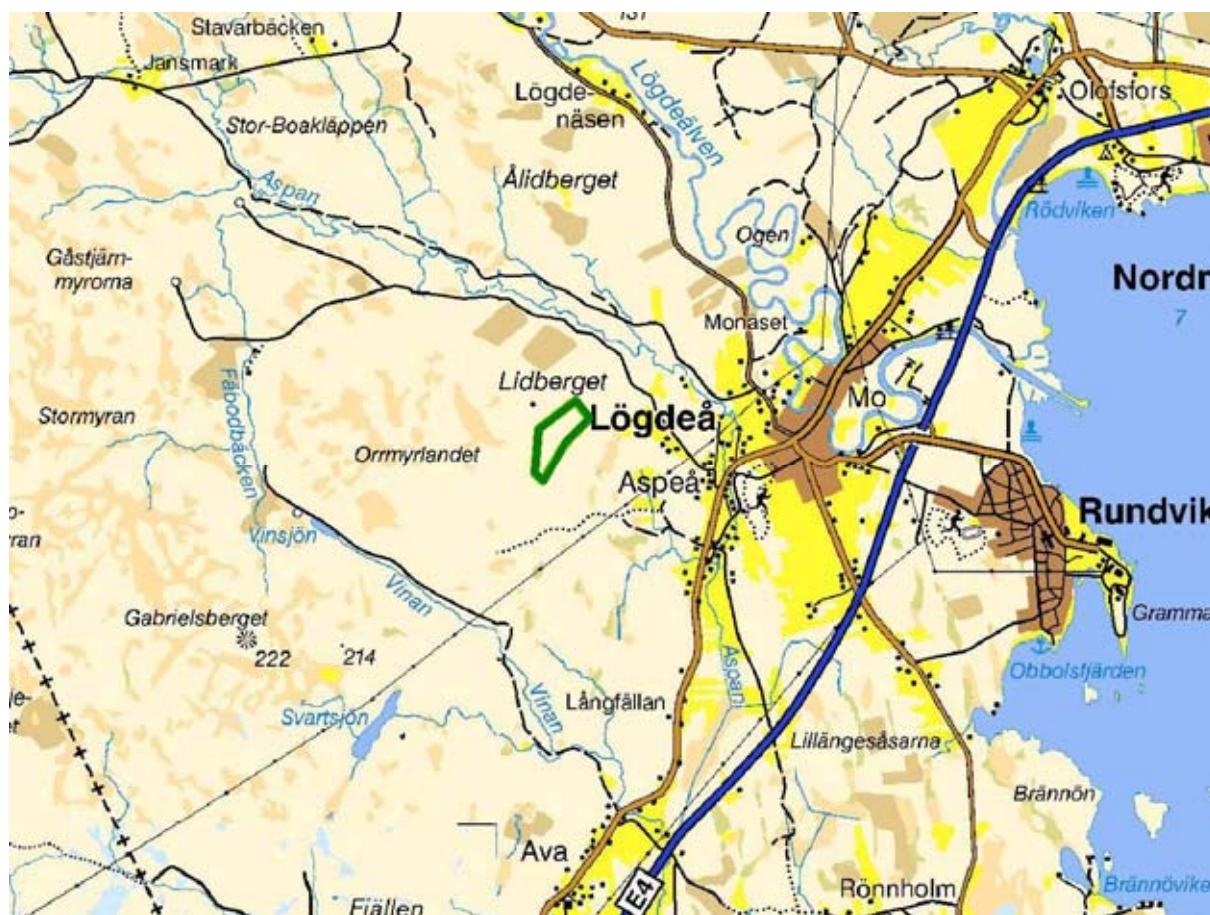
Hela Lidberget ligger under högsta kustlinjen med en högsta höjd 161 m ö h. Berggrunden består av revsundsgranit med rester av skiffer och gnejs samt diabasgångar. Reservatet har en koncentration av geologiska formationer; tunnelgrottor, jättegrytor och urbergsraukar. Nedanför bergsbranten finns ett långsträckt och sammanhängande klapperstensfält och längst ner övergår strandvallar och terrasser i kalspolat berg.

Reservatets grottor har olika karaktär och form, de varierar i storlek från 1 meter och uppåt. Stora Lidbergsgrottan är belägen 85 m ö h och är reservatets största och mest kända grotta. Den är drygt 20 meter lång och har en mynning på ca 2 meter som avsmalnar till 0,5 meter för

att sedan helt slutas. Marmitegrottan, 90 m ö h, är även den en sprickgrotta och kan liknas vid en horisontell tunnel mellan två jättegrytor. De yttre delarna är av typen halv jättegryta och har en diameter på 2,5 meter. Högre upp i berget finns en stor och djup jättegryta.

Marken består nästan uteslutande av hållmarker som är bevuxen med tall, med undantag för en smal remsa produktiv skogsmark i sydöstra gränsen och några mindre våtmarker. Skogen har inte nyttjats för skogsbruk. Avverkningar har skett i obetydlig omfattning vilket kan förklaras av den stora andelen hållmarksimpediment.

I reservatets sydliga delar finns lämningar från människor som bott och verkat på platsen i form av en boplatsvall. Lämningen ligger på klapperstensfältet och skyddas enligt kulturminneslagen (KML 2 kap).

Figur 1. Översiktskarta för Lidbergsgrottornas naturreservat.

Lidberget ligger lättillgängligt nära kusten. Från parkeringsplatsen leder en vältrampad och lättgången stig som passerar flera av områdets sevärdheter. Avsnittet med tunnelgrottor, jättegrytor och urbergsrauvar är mycket intressant som geologiskt studieobjekt och som utflyktsmål. Naturreservatet förvaltas av Länsstyrelsen i samråd med markägarna.

2.3 Natura 2000

Naturreservatet Lidbergsgrottorna ingår i nätverket Natura 2000 (Natura 2000-id SE0810004), den Europeiska Unionens nätverk av skyddade områden. De åtgärder som beskrivs i skötselplanen och som senare kommer att genomföras tar även hänsyn till bevarandet av de naturvärden som finns utpekade för Natura 2000. Det finns en särskilt upprättad bevarandeplan för reservatet som mer utförligt beskriver utpekade naturtyper, uppföljning och mål.

3. Skötsel av naturtyper

Nedan indelas reservatet i skötselområden utifrån gemensamma drag vad gäller naturtyp, utvecklingshistorik samt form av skötsel.

3.1 Geologiska formationer

Området skyddas främst för sina geologiska värden med urbergssraukar, jättegrytor och tunnelgrottor. Stigen leder fram till fem av reservatets grottor. Grottorna är registrerade som naturtyp (8310) inom Natura 2000.

Kvalitetsmål

- Geologiska värden som grottor, klapperstensfält, håll- och grytformationer ska bevaras.
- Friluftslivet påverkan på de geologiska värdena ska vara försumbar.

Åtgärder

Grottorna och jättegrytor ska vara öppna och tillgängliga, men de ska inte vara iordningställda för allmänheten i någon större omfattning. De grottor och övriga geologiska värden som vandringsleden passerar ska ses över årligen. Grottorna ska positionsbestämmas. Grottorna som naturtyp följs upp inom Natura 2000.

Bild 1. Urbergssrauk som formats av havets svallningar.

3.2 Impediment tallskog (20,6 ha)

Innefattar all tallbeklädd impedimentmark inom reservatet. Enligt reservatsföreskrifterna får kalavverkning inte ske.

3.3 Övrig skogsmark (1 ha)

Sedvanligt skogsbruk får bedrivas inom områden med produktiv skogsmark. Vid eventuella transporter i samband med avverkningar ska särskild hänsyn tas till klapperstensvallarna så att de inte riskeras att ta skada.

4. Friluftsliv

Naturreseptatet Lidbergsgrottorna ligger lättillgängligt från väg E4 och nås efter en kilometers vandring från parkeringsplatsen. Området är mycket intressant ur ett geovetenskapligt perspektiv med urbergsraukar, tunnelgrottor och stora jättegrytor. Reservatet är inte lika känt och välbesökt av allmänheten som det närliggande naturreseptatet Storrisbergsgrottorna med Tjuv-Antes grotta. Med gemensam och förbättrad information för de båda reservaten kommer sannolikt fler att söka sig till platsen. Det är en pedagogisk finess att besöka båda platserna med ett första stopp vid Lidbergsgrottorna. Antalet besökare förväntas öka något i framtiden.

4.1 Anläggningar och information för friluftslivet

Reservatet är skyltat från Aspeå. Parkeringen är rymlig och utrustad med reservatsskyltar i A3 format. Från parkeringsplatsen utgår en skogsbilväg som snart avsmalnar och leder ca 1 km till reservatsgränsen. Stigen följer reservatsgränsen mot reservatets sydvästra delar. Stigen passerar några av reservatets grottor samt andra sevärdheter som klapperstensfält och en kulturlämning.

Informationsskyltar i A3 format finns på flera platser längs stigen och vid Stora Lidbergsgrottan finns en särskild informationsskylt som beskriver grottan. Inom reservatet några trappor och stegar men i övrigt finns inga anläggningar för friluftsliv.

Kvalitetsmål

- Det övergripande målet för friluftslivet är att området ska nyttjas utifrån dess naturliga förutsättningar.
- Reservatets entré ska vara intill parkeringsplatsen.
- Informationen om reservatet och dess geologiska värden ska vara god.
- Reservatet ska vara väl skyltat.
- Stigen genom reservatet ska vara tydligt utmärkt och väl underhållen.
- Trappor och stegar ska vara väl underhållna.

Åtgärder

- Ta fram ny vägvisare mot reservatet i höjd med Aspeå.
- Vid behov ta fram och sätta upp nya reservatsskyltar vid entrén och enligt bilaga 1 i minst A1 format. Skylten bör bl.a. innehålla information om grottornas bildningssätt.
- Positionsbestämma grottornas lägen med GPS.
- Markera och underhålla stigen från parkeringsplatsen och genom reservatet.
- Måla och underhålla reservatsgränsen.
- Löpande underhåll av trappor och stegar.
- Sätta upp hänvisningsskyltar (i trä) mot reservatet. Dessa placeras vid parkeringen, där stigen delar sig ca 200 meter från parkering samt mot enskilda besöksmål/grottor i reservatet.
- Ta fram en folder gemensamt med naturreseptatet Storrisbergsgrottorna.

Bild 2. Klapperstensfältet strax nedanför Lidberget. I branten finns en boplatsvall som skyddas som kulturlämning. Den markerade leden passerar över fältet.

5. Övriga anläggningar

Det finns inga övriga anläggningar i reservatet.

6. Nyttjanderätter

Jakträtten inom reservatet tillfaller markägarna. Jakt bedrivs enligt gällande jaktlagstiftning.

7. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov. Reservatets gränser behöver målas inom 3 år.

8. Sammanställning av åtgärder

Åtgärd	Tidpunkt
Ta fram ny reservatsskylt i minst A1 format och informationsskylt för Stora Lidbergsgrottan	2006-2010
Ta fram ny vägvisare mot reservatet	2006-2008
Ta fram en folder gemensamt med Storrisbergsgrottorna	2006-2008
Positionsbestämma grottor i reservatet	2006-2008

Röja och markera stigen	2006-2008
Måla om reservatets gränser	2006-2010
Sätta upp hänvisningsskylt (i trä) mot reservatet där stigen delar sig samt mot enskilda grottor i reservatet	2006-2010
Underhålla trappor och stegar	Löpande

9. Tillsyn och uppföljning

Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även alla anläggningar, utmärkningar och skyltar inom reservatet. Brister och fel ska dokumenteras och rapporteras.

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning. Vidare ska även kostnaderna för åtgärderna noteras.

En nationell metod för uppföljning av reservat och Natura 2000 områden har tagits fram. Den ska användas.

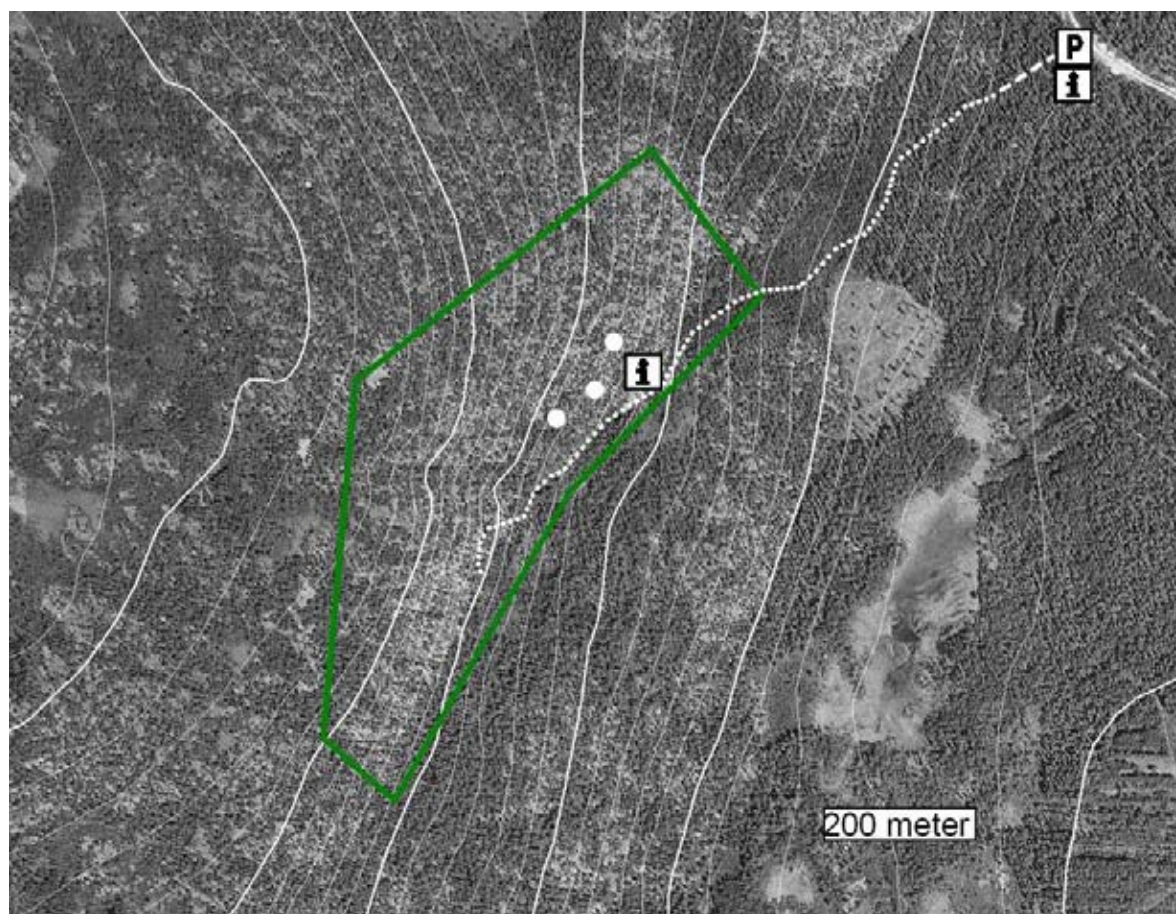
Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

Lena Lundevaller

Anna Wenngren

Bilagor: 1. Anläggningar och information för friluftslivet

ANLÄGGNINGAR OCH INFORMATION FÖR FRILUFTSLIV

Karta som visar parkeringsplats, markerad stig, informationsplatser samt de grottor som stigen passerar i naturreservatet Lidbergsgrottorna. Hänvisningsskyltar i trä ska finnas vid parkeringen, där skogsbilvägen övergår i stig samt på de platser där stigen förgrenar sig upp mot grottorna.

Tillhör reservatsbeslut dnr: 11.121-1624-74